

ПРЕГОЛЕМА ДИПЛОМАТСКА ЖРТВА

"Ристо секогаш сакаше семејството да биде заедно. Редовно, во саботите и во неделите се собиравме со децата на семеен ручек. Тој сакаше тие да се дружат, да бидат блиски, зашто знаеше дека нема ништо поубаво од тоа сите да сме заедно. Се обидувам да ја продолжам таа негова желба и традиција", вели сопругата Слободанка.

"Со право може да се каже дека Ристо е основач на македонската дипломатија. Тој постојано им помагал на колегите и на пријателите. Затоа неговите помлади колеги од Министерството за надворешни работи потенцирале дека она што го научиле за дипломатијата во голема мера е благодарение на тоа што Ристо бил нивен шеф од кој научиле многу".

КЕРКАТА ЕЛЕОНОРА И СОПРУГАТА СЛОБОДАНКА

Пишува:
Жаклина МИТЕВСКА

Серијата разговори во чест и почит кон семејствата на загинатите во авионската несреќа на 26 февруари, 2004 година, денот кога се

урна владиниот "кингер", ја продолжуваме со најблиските на Ристо Блажевски, советник за меѓународна политика во Кабинетот на починатиот претседател Борис Трајковски.

Домот во кој живееше Блажевски се наоѓа во населбата Црнице. Во него сега живее неговата сопруга Слободанка, а до пред некое време живеел и синот Димитар со сопругата и со двете деца Матеа и Криста (се родила пет месеци по смртта на Ристо и е крстена во негова чест). Често пати, малиот Матеа од Брисел знае да се јави на телефон и да ја праша баба си: "Дали дедо е сè уште на пат",

на што Слободанка постојано се прашува како да му каже дека тоа е пат без враќање. Иако ќерката Елеонора има свое семејство, таа слободно време го користи да биде со мајка ѝ. И на нејзиниот син Мартин многу му недостасува дедо Ристо, кому често му пишува писма, но без одговор. И Мартин ја прашувал баба му зошто тоа му се

случило на дедо Ристо.

"Не можам - вели Слободанка - да му дадам никаков одговор, зошто ниту јас не го знам. За мојот сопруг можам да кажам само најубави зборови. Господ нè благослови мене и моите деца што нè спои со него. Имав прекрасен живот со мојот сопруг. Вложувавме во образованието на децата, а тие двојно по-

веќе ни вратија. Бевме среќни за нивниот успех и за нивното осамостојување во животот. Сега, по оваа тешка трагедија, ни останува да бидеме горди што бевме негови. Не се живее од спомени и од фотографии. Неговата смрт за нас ќе остане енигма, која тешко ќе можеме да ја откриеме".

КАРИЕРА

Ристо постојано им помагал на колегите и на пријателите. Затоа, како што вели и Слободанка, многумина од неговите помлади колеги од Министерството за надворешни работи, потенцирале дека она што го научиле за дипломатијата е во голема мера благодарение на тоа што Ристо бил нивен шеф, од кој научиле многу.

"Дипломатијата е занает кој треба да се учи. Многу негови колеги и колешки велат: 'За нас Ристо ќе остане личност, која ни ја даде вистинската насока во дипломатијата, да научиме како треба

таа да се води и како треба човек за неа да се жртвува. Меѓутоа, оваа жртва сега за нас е преголема", вели Слободанка.

Ристо имал работни обврски постојано и во изобилство. И во периодот пред неговата смрт, во подготовка биле уште три-четири посети на претседатели, кои тој ги организирал како советник за меѓународна политика. Тоа беше човек со долга дипломатска кариера. Кариерата ја почнал во ресорот на меѓународна трговија, а потоа во Секретаријатот за надворешна трговија во Скопје. По распишувањето на конкурсот од страна на СИП (Сојузен секретаријат за надворешни работи на СФРЈ) за македонски кадри, работел во Белград, од каде што заедно со сопругата и децата, во февруари 1976 година заминал во Ханој. Таму бил на местото политички советник, или втор во хиерархијата. По враќањето во Белград, бил распореден во Секторот на КЕБС, сегашно ОБСЕ, при што бил редовен член на делегацијата на СФРЈ во неа. Од неговата дипломатска кариера може да се истакне и функцијата генерален конзул во Бенгази, каде што работел четири ипол години, од 1986 до 1990 година.

Научно и долгорочно Блажевски ги анализирал сите аспекти на дипломатијата и надворешната политика. Така, ја издал и книгата "Методи во дипломатијата", која во

Сојузниот секретаријат се користи како наставна програма на кадрите кои се обучуваат за идни дипломати. По промените во поранешна Југославија, Ристо Блажевски е еден од првите дипломати кои се вратиле во Македонија. Бил распореден на местото генерален секретар на Министерството за надворешни работи на Република Македонија. Оттаму заминал во Рим, каде што го отворил нашето прво дипломатско претставништво во Италија, и каде што бил на позицијата вршител на должноста амбасадор. Освен нашето претставување во оваа земја и редовните дипломатски обврски, Блажевски им го организирал и приемот во Светата Столица на неколку официјални делегации на Ма-

кедонија, кои доаѓале во Рим за чествувањето на денот на Кирил и Методиј, како и за севкупната организација на сите придружни манифестации и средби. Во овој период бил претставник на Република Македонија за ФАО и ИФАД, мисии на Обединетите нации за храна и земјоделие, со седиште во Рим. По враќањето од Италија тој бил распореден на местото помошник-министер за Европа, соседните земји и за Азија.

"Беше преоптоварен со работа, но секогаш наоѓаше време за сè. Во периодот кога стапија во сила административните пензии, 25 лица, меѓу кои и Ристо требаше да заминат од МНР. Ристо формално се пензионираше, но тој и натаму остана во МНР,

со договор на дело. Тој ја оформи Дипломатската академија, која беше во состав на Министерството. Како на друг начин ќе образувате кадар за дипломатија, ако немате Академија, ако не ги научите луѓето да користат странски јазик, да ја разбираат, почитуваат и да ја применуваат материјата, која во светот треба да нè претстави на вистински начин, да направи позитивна слика за нашата земја. Тој обезбеди професори од Франција, Турција, од Германија. По завршување на овој проект, Ристо на барање на Кабинетот на претседателот Борис Трајковски, премина да работи таму како советник. Многу често Трајковски му даваше обврски коишто можеше да ги заврши и некој друг. Но,

таму со својата работа, најдобро што знаеше и умееше, тој со своето искуство помогна да се оформи едно министерство, така како што тоа треба да изгледа. Подоцна се создаде и друг македонски кадар, за којшто Ристо, исто така, го имаше дадено својот придонес. Не случајно и претседателот Трајковски му понуди да работи во неговиот Кабинет. На погребот на Ристо, Душко Кадиевски, меѓу другото, истакна дека Ристо претставуваше институција сама за себе. Нему не требаше да му се даваат упатства што треба да работи, туку Ристо беше тој кој даваше такви упатства. Многу пати мојот сопруг знаеше да им ги врати текстовите на своите колеги, но не злонамерно, туку да им покаже каде грешат и како тие треба да изгледаат, за што денес му се многу благодарни, а често пати и самите доаѓаа кај него барајќи мислење", вели Слободанка.

Таа денес се прашува какви беа неговите последни минути, на што тој помислувал, дали имал надеж дека ете, пилотите се искусни и дека ќе се спасат.

"За ранети срца како нашите - додава Слободанка - многу значи некој да ни се обрати, да ја каже вистината. Затоа што тешко е да се живее во сомнеж и да немаш сон. Станува збор за цел еден живот, за тоа како тој треба натаму да се живее. Понекогаш се прашувам дали плачам над вистинските коски".

ЖИВОТОТ СО РИСТО

Елеонора, ќерката на покојниот Ристо, вели:

"Бев горда на татко ми, од кого никогаш не ми недостасувало внимание или разбирање. Колку и да беше зафатен, тој внимаваше на сите. На сопругата и беше добар сопруг, на децата добар татко. Имавме ритуал секој ден да се видиме и да пиеме кафе. Беше неверојатен човек. За мене средбата со татко ми и мајка ми беше како средба со најдобри пријатели. Со Ристо се консултирав за сè, едноставно беше пре-красно со него да се размени мислење. Бевме компактно

семејство, а сега недостига огромен дел од него, цело едно небо во кое замина. Јас сум самостојна, имам дете, семејство, но не постојат зборови кои можат да опишат колку ми недостасува татко ми. Можеби некому ќе му звучи тривијално или чудно, но луѓето како него денес се реткост".

Слободанка се потсетува и на убавите викенди минати со нејзиниот сопруг и со претседателот Трајковски во селото Тресонче.

"Борис беше љубител на тој крај и кога ќе имаше можност, некој слободен викенд, го посетуваше Тресонче. Борис имаше широка душа, и сите во селото се радуваа на неговото доаѓање".

"Мојот сопруг беше човек кој може секогаш да разбере и секому да му прости. Умре чист, не ни остави никаков товар или нешто од што треба да се срамиме. Можеме само да бидеме горди на неговите постапки. Секогаш за сè имаше разбирање", потенцира сопругата Слободанка.

"Едноставно - дополнува Елеонора - беше прекрасно да си во негово друштво. Имаше другарски однос кон сите и посебен начин како да помогне, а при тоа да не се наметнува".

"Ристо секогаш сакаше семејството да биде заедно. Редовно, во саботите и во неделите се собиравме со децата на семеен ручек. Тој сакаше тие да се дружат, да бидат блиски, зашто нема ништо поубаво од тоа сите да сме заедно. Се обидувам да ја продолжам таа традиција. Често пати, мојата ќерка ќе ме повика да одам кај неа, но јас сакам тука да се собираме, тука е домот на Ристо. Ја чувствувам неговата желба семејството да продолжи натаму, да се одржи. По несреќата знаев да речам дека ќе се согласев и тежок инвалид да ми го донесеа, само главата и срцето да му функционира, само да беше

со нас. Поинаков беше животот со тој човек, кој си го сакал и со кого си бил речиси 40 години. Тоа беше живот без притисок. Тој никогаш не наредуваше, не беше човек кој многу барање", вели Слободанка, а пак, Елеонора дополнува: "Го сакаше животот, не се срамеше да ѝ каже на мајка ми сега куќата нема да се реновира, ќе те носам во Либан, Париз. Сакаше да го живее животот, уживаше во тоа што го сакаше, и за него да се направи нешто или да му се исполни желба беше задоволство".

"Сакаше со пријателите да оди во театар, на некоја претстава или, пак, во кафеана. Го сакаше друштвото и дружењето. Многу е тешко што замина толку рано и на таков начин. Ме теши единствено што замина како голем човек. Заедно патувавме на многу места, Азија ја знам прекрасно, бевме во Виетнам, Кина, Хонконг, Бурма, Тајланд, Малезија, Лаос. Тој знаеше да ги опушти луѓето кои беа околу него. Кога беше назначен за генерален конзул во Либија почна да го учи и го научи арапскиот јазик. Арапите тешко примаат странци во куќа, но тие секогаш нè канеа и ние со задоволство влегувавме во нивните домови. Дури и жените не си ги криеја од нас. Либијците го нарекуваа 'брат', што е голема чест. Кога заминувавме и од Ханој и од Бенгази бевме преплавени од проштални средби и вечери, кои се организираа

за испраќањето на Ристо. Тоа зборува за неговата широчина и човечност. Но, она што е поинтересно е што и денес многу од тие луѓе нè контактираат", објаснува Слободанка.

Елеонора раскажува и за тоа како ден по смртта на Ристо, добиле писмо од професор на загребскиот факултет, кој како постдипломец бил колега на татко ѝ. Тие заедно биле на постдипломски студии на Меѓународниот факултет за стопанство и агроэкономија во Монпеље, Франција, во 1965 година. Во писмото, хрватскиот колега со тага се потсетува на нивните денови во Франција, за тоа како Ристо го сакал животот, како играле шах. Замислете, тој човек цели 40 години немал контакт со Ристо, а кога слушнал за несреќата бил и во нашата Амбасада, за да се увери дали навистина станува збор за истиот човек. По неговата смрт пристигнале телеграми од цел свет, Ристо секаде имал пријатели.

Иако дипломат, Ристо често размислувал како да помогне и се грижел и за развојот на економијата во нашата држава, иако тоа неспорно не бил негов сектор. Патувањата во земји како Јордан, Катар, Саудиска Арабија, Јапонија ги сметал како добра можност за искористување на економските ресурси кои ги има Република Македонија.

"Се прашувам, од каде мојот татко ја црпеше својата енергија. Бев фасцинирана

од еден разговор со татко ми, кога летото 2003 година се враќавме од Тресонче. Бевме јас, татко ми и мојот сопруг. Татко ми зборуваше за принципите за водење на Сојузниот извршен секретаријат на поранешна СФРЈ. Немаше забравено ниту еден датум, име или, пак, решение. Не можев да поверувам и му реков: 'Еден ден ќе те седнам да пишуваш мемоари'. Иако никогаш не зборуваше за патот на својата кариера, тогаш сфатив дека и нему не му одело сè така лесно. Дотогаш не знаев какви сè 'борби' водел во животот за да биде она што беше, а никому да не му направи зло", вели Елеонора.

Ристо беше и иницијатор за основање на Фондацијата "Дичо Зограф". Тој се грижел за средствата, донациите, за организацијата. По смртта на Ристо замреа и активностите на оваа Фондација.

"Секогаш ќе го паметам

мојот сопруг како човек кој ја сакаше својата работа, своето семејство, пријателите, кому ништо не му беше тешко. Беше предаден, исполнителен, темелен. Знаеше да сака и да почитува, да дава и за тоа му се враќаше. Затоа без тој остров на убавина, животот е толку тежок и за мене понекогаш ужасно празен", заклучува Слободанка.